

Posudek bakalářské práce Natálie Cízové: Působení výchovného zaměření rodiny na hodnotové struktury studentů FHS UK

Jak název napovídá, obsahem předložené práce je pokus o nahlédnutí, zdali a jak socializace v rodině a způsob konkrétní rodinné výchovy z dětství zapůsobily na mladého člověka, stávajícího se členem společnosti v závislosti na jejích normách a hodnotách. Mladý člověk nabírá v rodině kromě řeči i základní kulturní návyky a znalosti, které se organizují jako hodnotové struktury, určující život jedince. Studentka zkoumá hodnotové struktury studentů, jejichž období vstupu do dospělosti je metodikou zkoumání v této práci situováno do okamžiku vstupu do prvního ročníku na FHS, a to na základě sekundární analýzy dat výzkumu hodnotových orientací studentů FHS, který už po více než desetiletí provádí Libor Prudký každoročně v rámci letní školy pro prváky, přičemž až v letech 2010, 2012, 2014 byly získány odpovědi na otázky o rodinné atmosféře v dětství v zastoupení 648 respondentů. Tyto odpovědi studentka porovnávala jak mezi sebou, tak i s jinými proměnnými téhož výzkumu.

V teoretické části bakalářské práce autorka zpracovává vlivy na budoucího dospělého jedince a jeho hodnotovou strukturu. Ty lze posuzovat z hlediska výchovného stylu rodičů a socio-ekonomicko-kulturního zařazení rodiny, neboť rozmanitost obsahů hodnotových orientací výchovných stylů a statusu rodiny je ovlivňuje. To studentku postupně přivedlo k výzkumnému problému, jehož cílem je zjistit, mají-li studenti FHS společného něco, co je dáno primární socializací a co z nich dělá typického studenta FHS, resp. je-li typický student FHS.

Metodika empirické části s přehledem uvádí čtenáře do badatelské situace, tj. kvantitativního způsobu zkoumání. Styl práce má na první pohled dobrou formální kulturu a Libor Prudký je jistě dostatečně kompetentním vedoucím, abych se nemusela touto stránkou výzkumu detailně zabývat. Proto ji v tomto ohledu nečtu jako kritik, ale čtu ji s potěšením pouhého čtenáře, který se může dozvídat, jak se věci dělají a co se tím dá zjistit. V daném kvantitativním zkoumání nepromlouvá bezprostředně řeč čísel, ale je možné dojít k výsledkům analýzou vztahů proměnných, udávaných v procentech, nebo vyjádřených přímo, či nepřímo úměrou, nebo implikací. Hodnoty frekvenční analýzy pak lze porovnat s faktorovou analýzou výchovných stylů, nebo srovnávat párovou analýzou.

Za podařenou v této práci považuji interpretaci výsledků, v níž autorka postihla kauzalitu hlubším porozuměním souvislostem. Vlastně nejde jen o interpretaci, ale o dedukci, díky níž

nahlédla o něco dál, než je patrné bezprostředně z dat výzkumu. Takže kromě jiného byly zjištěny i takové řetězy závislostí, kdy například velikost knihovny v domácnosti poukazuje na demokratickou výchovu, nebo že emoční jistota v rodině poukazuje na otevřenou mysl a svobodu, a naopak autoritativní výchova souvisí s uzavřenou a myslí v podobě konformismu, ale i xenofobie a jiných neliberálních orientací. U studentů FHS se projevuje spíše demokratická výchova, ale aby bylo možné posoudit studenta FHS, bylo by nutné konfrontovat ho s jiným vzorkem studentů, jak píše autorka na závěr.

K zamyšlení dávám větu ze str. 31: „*Problémem je, že jsem se ptala dospělých studentů na situaci v rodině v dětství, tedy retrospektivně, takové věci si respondenti nemuseli pamatovat přesně tak, jak to bylo, ale mohli odpovídat podle svých současných postojů.*“ Jak jinak je možné zjistit pravdu? Nebo je vůbec možné zjistit pravdu? V tomto případě neexistuje žádná jiná alternativa zaznamenání skutečnosti, než vzpomínky. Pravdy se v tomto smyslu nemůžeme dobrat žádným jiným způsobem, než že se nám ji respondent pokusí sdělit takovou, jakou ji má ve svých paměťových stopách, a my se mu pokusíme porozumět. Pravdy se nemůžeme dobrat, pravdě se můžeme jen otevřít. Proto k tomu používáme výzkumné metody a dovednost analýzy a interpretace, a snad tím jsme na cestě k pravdě.

V bakalářské práci Natálie Cízové shledávám kromě dobře zvládnuté rešeršní práce a dobře provedené techniky kvantitativního zkoumání i práci kreativní, která se projevila v hledání a nalézání smyslu číselných proporcí v oblasti hodnotových orientací. Proto je práce hodna obhajoby a navrhuji hodnotit ji známkou jedna.